तत्किं रोदिषि गद्गदेन वचसा, कस्याग्रतो रुद्यते,
नन्वेतन्मम, का तवास्मि, दयिता, नास्मीत्यतो रुद्यते ॥'

[1]इयमेवाधीरा यथा—

'[2]सार्धं मनोरथशतैस्तव धूर्त कान्ता
सैव स्थिता मनसि कृत्रिमहावरम्या ।
अस्माकमस्ति नहि कश्चिदिहावकाश-
स्तस्मात्कृतं चरणपातविडम्बनाभिः ॥'

प्रगल्भा यदि धीरा स्याच्छन्नकोपाकृतिस्तदा ॥ ६२ ॥
उदास्ते सुरते तत्र दर्शयन्त्यादरान्बहिः ।

[3]तत्र प्रिये ।

यथा—

'एकत्रासनसंस्थितिः परिहृता प्रत्युद्गमाद्दूरत-
स्ताम्बूलानयनच्छलेन रभसाश्लेषोऽपि संविघ्नितः ।
आलापोऽपि न मिश्रितः परिजनं व्यापारयन्त्यान्तिके
कान्तं प्रत्युपचारतश्चतुरया कोपः कृतार्थीकृतः ॥'

धीराधीरा तु सोल्लुण्ठभाषितैः खेदयत्यमुम् ॥ ६३ ॥

अमुं [4]नायकम् ।

स्तावदपराधो नास्ति । मम रुषा कथं खेद इत्यभिप्रायेण—**का तवेति** । दयिता भार्या । **नास्मीति** । अहं न दयिता । प्रेमपात्रमित्यर्थः ॥ इयमेव मध्यैव ॥ **सार्धमिति** । कृत्रिमेण स्वाभाविकेतरेण हावेन भावविशेषेण तव मनोरमा इह तव मनसि । कृतं वैयर्थ्यम् । चरणपातेन विडम्बनाभिर्विद्रावैः ॥ **प्रगल्भेति** । छन्ना संवृता कोपाकृतिः कोपसूचको मुखरागादिर्यया । उदास्ते उदासीना अनुरागहीना भवति । बहिर्बाह्यान् । न त्वान्तरान् ॥ तत्रेति विवृणोति—**प्रिये इति** । **एकत्रेति** । एकस्मिन्नासने आसनसंस्थितिः उपवेशनसंबन्धः । रभसाश्लेषो हर्षालिङ्गनम् । संविघ्नितः सम्यक्प्रतिरुद्धः । न मिश्रितः नोत्तरेण युक्तः कृतः । व्यापारयन्त्या नायकपरिचर्यार्थं सव्यापारीकुर्वत्या । अन्तिके इति विजनत्वाभावोपपत्तये । उपचारतः प्रीतिहेतुव्यापारान् विधाय । कोप इति संभोगप्रतिरोधः क्रोधस्य फलम् । तेनैव कान्तो

---

१. 'एवं मध्यधीरादिष्वप्यूह्यम्' ग. २. 'सार्धं—' इति श्लोको ग-पुस्तके नास्ति. ३. 'तत्रेति नायके' ग. ४. 'सोल्लुण्ठवचनैः' इत्यधिकं ग-पुस्तके.